

XII

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
AEGROTANTIVM
INAPPETENTIA
SALVTARI ET MORBOSA,

QVAM
SVB AVSPICIIS SVMMI NVMINIS
ET
CONSENSV GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
PRAESIDE
VIRO ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
DOMINO

D. ANDREA ELIA BÜCHNERO

SACRI ROMANI IMPERII NOBILI,
POTENTISSIMO PRVSSIAE REGI A CONSILII INTIMIS,
MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO,
IMPERIALIS ACADEM. NATVR. CVRIOSOR. PRAESIDE
ET COMITE PALAT. CAESAREO,

PATRONO, PRAECEPTORE AC PROMOTORE
SVMMO PIETATIS CVLTV PROSEQVENDO

PRO GRADV DOCTORIS
SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVS LEGITIME IMPETRANDIS,

D. MAII, A. S. R. CLOCCXXXVIII.

PVBLICE DEFENDET

AVCTOR

ANTONIUS FRIDERICVS LERCHE,
NORDHVSANVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE
TYPIS IOANNIS CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

DISSERTATIO IN APOCALIPTICIS
AEGROTANTIVM
INAPPETENTIA
SALVARI ET MORBOSA

AVT AVSICHO, AV MI NI NAXIS
CONSENSV GRATIOSE FACULTATIS MEDICAE
P. R. A. S. I. D. E.
VIRI REVERENDI, INCELEBRITIMO ET CALUMNIA
DOMINO
D. ANDREA BELLA BACHNERO
SAGGI, ROVERI, IMPERII NOBILIS
LOCEPTISSIMO, PRUSSIAE REGI A CONSULU INTERIO
MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE MATRIBUS PRAESES, ORDINIS
IMPERIALIS ACADEMIAE NATALIS CIVIS, PRAESIDE
ET COMITE PALATI CAES. AUST.
PATRONO, BRACCEPTORE AC PROMOTORI
SYMPOSIORUM, AVT AVSICHO, AV MI NI NAXIS
PRO GRADV DOCTORIS
AVSICHO IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORIBVS LEGITIMIS PRAESIDI
D. M. A. I. A. R. G. O. S. T. A. T. I. S.
VIRI REVERENDI, INCELEBRITIMO ET CALUMNIA
DOMINO
ANTONIVS BRUNNICOVS TERCHE
ORDINIS CAES. AUST. PALATI

AVSICHO IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORIBVS LEGITIMIS PRAESIDI
D. M. A. I. A. R. G. O. S. T. A. T. I. S.

VIRIS
ERVDITIONIS GRAVITATE, VIRTVTVM
SPLENDORE, MVNERVMQVE AMPLITV-
DINE ORNATISSIMIS,
*MAGNIFICIS, EXCELLENTISSIMIS,
AMPLISSIMIS, CONSVLTISSIMIS ATQVE
PRVDENTISSIMIS,*
LIBERAE IMPERIALIS NORDHVSAE
DOMINIS
CONSVLIBVS
GRAVISSIMIS,
CIVITATIS PATRIAE PATRIBVS
LONGE MERITISSIMIS,
RELIQVISQVE
SPECTATISSIMIS
MAGNIFICI SENATVS
MEMBRIS,

MAECENATIBVS ET FAVTORIBVS SVIS
OMNI PIETATIS ET OBSEQVII CVLTV AETERNVM
COLENDIS,

SPECIMEN HOC INAVGVRALE
IN DEBITAE GRATITVDINIS ATQVE OBSERVANTIAE
SIGNVM, CVM PERPETVAE AC OMNIGENAE
PROSPERITATIS ATQVE FELICITATIS
VOTO,

HVMILLIME AC DECENTER

D. D. D.

TANTORVM NOMINVM

CVLTVR OBSEQVIOSISSIMVS,
ANTONIVS FRIDERICVS LERCHE.

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA,
DE
AEGROTANTIVM
IN APPETENTIA
SALVTARI ET MORBOSA.

PROOEMIUM.

Multis innumerisque medicinam, apud aegros faciendam, irretitam atque stipatam esse difficultatibus, neminem Medicorum inficias ire existimo. Multa sane occurrunt, quae Medicum impediunt, quo minus voti sui in aegrorum curatione compos fieri possit. Innumerae aegrotantium

A 3

tantium aequae ac aliorum praecoceptae opinionones, de morbis eorumque mutationibus, iure meritoque referri merentur ad ea, quae Medico grauissimas pariunt molestias. Inter alia vero inprimis opinionum diuersitas circa appetitus vitia, in morbis haud raro obuientia, hoc luculenter testatum ire potest. Simulac enim quis morbo qualicumque corripitur, & appetitus prostrationem perferit, maximo se expositum periculo anxie autumat: immo plebeii tunc demum morbo se laborare credunt, quando appetitus imminutio se exferit, siue Medicum accersunt, ante omnia rogant, ut appetitum restituant, causam interferentes, morbum mox profligatum iri, si cibos rursus adsumere possent. Callide hinc fallax vrinariorum prophetarum turba vanae suae consulit gloriae: primum enim omnium, quod ex vrinae inspectione praefagiunt, est, aegrum inappetentia laborare, cumque haec a plerisque pro primario habetur morbo, hinc omniscientiae famam deportant & reliquas aegri circumstantias facillimo negotio

gotio percipiunt. Non tantum vero inter plebeios, verum etiam inter ditiores plurimos & honoratiores mos inualuit, ut adstantes, aegro ciborum assumptionem recusante, in maximum concitantur timorem, existimantes, eundem haud posse superare morbum, si nihil ciborum assumeret; vires enim exinde magis magisque debilitari & prostreri, hacque ex ratione morbi euentum ominosum esse metendum. Hanc ergo ob causam aegrotum amice hortantur, ut quidquam saltem ciborum adsumat, sique renuit, ipse Medicus precibus fatigatur cumulatissimis, ut eo ipsum disponat. Aeger tandem, anxiarum pertaesus querelarum, interdum cogitur, ut cibos capiat, nemine interim considerante, an etiam coactus appetitus vires reficere & aliqualem aegro adferre possit utilitatem. Quod si vero aegrotans nullis moueri potest precibus, ut aliquid comedat, plerumque adstantes ventriculum quam maxime deperditum & mucosum oblitum accusant, Medicumque serio hortantur, ut hanc maxime respiciat partem & reme-

remedijs stomachicis, pristinum illi restituat robur hincque dependentem appetitum. Medico patulas ipsis aures haud praebente, pertinaciter atque irati insistant, ignorantiae non raro eundem accusant, & ad alios, stolido tali praecudicio magis forsitan fauentes, confugiunt, non sine praesentaneo saepe & grauiori, summe vacillantis iam sanitatis, dispendio, in miseris talibus aegrotis ut plurimum subsequente. Ob insignem ergo illam opinionum diuersitatem, circa *aegrorum inappetitiam*, Medicis aequae ac ipsis aegrotis maxime perniciosam, placuit iam, specimen inauguralis loco, seorsim in eius varias causas diuersamque indolem inquirere, & in quantum ea magis salutaris, aut vere morbosa sit, exactius indagare & explanare. Faxit diuinum Numen, ut leuidentis hi conatus in sanctissimi sui nominis gloriam & aegrotantium salutem feliciter cedant.

§. I.

Cum paulo curatius in aegrotantium salutarem aequae ac morbosam inappetentiam inquirere iam constituimus, ordo cogitandi requirit, ut prius mentem nostram declarem, quid per *inappetentiam* intellectum velimus, quam ad diversum illius effectum exponendum nos accingimus. *Inappetentia*, si ad verbalem attendimus significatum, nihil aliud denotat, quam *cessans & sublatum alicuius rei desiderium*; medico vero sensu generaliter designat *sublatum cibos adsumendi desiderium*; aut in praesentiarum specialiter *inappetentiam*, & quidem aegrotantium, definimus, quod sit *sublatum cibos, cum delectamento alias ingestos, adsumendi desiderium*.

§. II.

III ?
Possit quis hanc nostram suppeditatam definitionem
B tionem

tionem vitii cuiusdam accusare, quod, dum inappetentiam aegrotantium non definiuimus per sublatum desiderium cibos *quoslibet* adsumendi, sed tantum illos, qui cum delectamento alias adsumpti sunt, angustior existeret & naeno laboraret logico. Verum enim vero si quis paulo attentiori considerat animo, inappetentiam in aegrotis non adesse posse, quamuis cibos quosdam non adsumant, facile definitionis nostrae veritatem cognoscat. Abunde enim iam constat, homines quosdam, ex peculiari animi corporisque constitutione, certa edulia ne odore quidem, multo minus gustu posse perferre, sed prorsus illa auersari. Ponamus igitur talia edulia eiusmodi aegrotis praebere, illumque ea non adsumere, num ne inde concludere licebit, aegrum inappetentia laborare? nequaquam: Nunquam enim alias in statu sano adfuit desiderium edulia haec adsumendi, hinc etiam illa aegrotans, si ipsi praebentur, non adsumet; praebentur autem aegro alios cibos, quos antea comedere potuit, sique illos adsumet, non aderit inappetentia, quae tamen adesse deberet, si inappetentia esset sublatum desiderium quoslibet cibos adsumendi. Vbi vero in aegrotante nullum plane occurrit desiderium, tales adsumendi cibos, quos alias cum delectamento ingestit, tunc certissime concludere licet ad aegroti inappetentiam, manifesto simul indicio, eam optime definiiri per sublatum desiderium cibos cum delectamento alias ingestos adsumendi.

§. III.

Appetitum vel verum & genuinum, vel spurium existere, constat ex physiologicis. Prior adest, si homo ex ingrata ventriculi perceptione impellitur, ut ad istam imminuendam & prorsus depellendam cibos adsumat. Posterior locum obtinet, si quis, quamvis cibus iam satiatus sit, rarius quoddam edulium, sit vel gratissimi saporis, vel ab aliis tantum ita deprædicatum, adhuc ingerit. Hac ex ratione errare mihi non video, si *inappetentiam* in *veram* & *spuriam* dispesco. *Veram* voco, si in aegro a causis in corpore haerentibus desiderium, cibos alias cum delectamento ingestos adsumendi, tollitur; *spuriam* vero dico, si aegri imaginationis vis & falsa persuasio, quod cibi vel sordide sint præparati, vel aliquid aduersi recondant, hoc desiderium imminuit aut tollit. Cum vero, præsentem inappetentiam spuriam, nec ad causas morbosas in corpore haerentes, nec ad veram inappetentiam certo concludere licet, hinc ad illam in subsequentibus non attendemus, sed priorem saltem, seu veram, nostræ subiciemus considerationi.

§. IV.

Veram inappetentiam non semper morbosam & præternaturalem indicare statum, nemo negabit, considerans, eam in hominibus ceteroquin sanis quotidie occurrere. Notum enim est, inappetentiam veram ventriculo cibus referto, post partum nimirum, in quibusvis sese exserere homini-

bus; nullus autem hanc praeternaturalem vocare poterit, unde patet, inappetentiam veram diuidi debere in *naturalem* & *praeternaturalem*; priorem voco sublatum cibos alias ingestos adsumendi desiderium, ventriculo cibus iam repleto; sub posteriori autem intelligo sublatum cibos alias ingestos adsumendi desiderium, cibus licet intra consuetum temporis spatium non adsumptis.

§. V.

Desiderium cibos consuetos adsumendi sublatum est vel in totum, vel ex parte, hinc duae oriuntur inappetentiae praeternaturales species, quarum prima *appetitus prostratio*, seu *inappetentia perfecta*, graecis ἀνορεξία, altera *appetitus imminutio*, seu *inappetentia imperfecta*, graecis δυσορεξία audit. Si scripta Medicorum euoluimus, tres quidem inappetentiae praeternaturales species reperimus, nimirum ἀνορεξίαν, δυσορεξίαν & ἀνοσίτην, seu abhorrens ciborum fastidium; quoniam vero vltima species saepius priori adfociatur, ideo seorsim in subsequenibus eam non considerabimus. Non raro infimul contingit, vt tale ciborum fastidium ab imaginationis vi dependeat, hinc iuxta §. III. ad *spuriam* pertinet, minime vero in praesentiarum ad nos spectat.

§. VI.

Appetitum in morbis laedi debere & inappetentiam praeternaturalem in illis se exferere, ratio, suffragante experientia, nobis persuadet; dum enim primaria appetitus sedes in ventriculo existit, eius.

eiusque vigor tam a debita huius partis constitutione
ut & aequabili proprio pariter, ac humorum trans-
fluentium motu, quam a legitima sanguinis & liquo-
ris gastrici qualitate & quantitate dependet, facile
apparet, inappetentiam excitari debere laesis vel
deficientibus requisitis ad bonum appetitum neces-
sariis. Nullus autem ferme assignari potest mor-
bus, in quo horum requisitorum vnum vel alte-
rum, vel interdum omnia, non laedantur, pro-
pterea quoque nemo negabit, inappetentiam in
morbo adesse debere, & re ipsa occurrere.

§. VII.

Naturalem atque legitimam ventriculi eius-
que tunicarum, ad appetitum vegetum, requiri con-
stitutionem, neminem fore, qui neget, credo. Te-
stantur hoc observationes de aegris inappetentia
diu laborantibus & tandem demortuis, ubi tunica-
rum ventriculi induratio, constrictio rigida, absces-
sus, &c. reperta sunt. Potest quoque aliter non
fieri, quin inappetentia sub hoc ventriculi statu ad-
esse debeat. Ad verum enim producendum appe-
titum peculiaris papillarum ventriculi neruea-
rum requiritur tiellatio, haec autem quia, ventri-
culi tunicis praeternaturaliter constitutis, non debite
vel plane non fieri potest, luculenter apparet, in-
appetentiam exinde necessario debere oriri.

§. VIII.

Aequalem ventriculi motum peristalticum, a
fibris longitudinalibus aequae ac circularibus perficiendum, ad appetitum necessarium esse, Physiolo-

gia docet. Orietur igitur inappetentia a motu peristaltico ventriculi turbato. Hoc enim praesente cibi adsumpti rite conquassari, dissolui, digeri & per pylorum expelli nequeunt; hinc impuritates viscosae producuntur & nidorosae, quae, dum causam appetitus tollunt §. VII. non possunt non excitare inappetentiam. Interea non obtendimus, quod semper turbato ventriculi motu peristaltico inappetentia produci debeat: Vbi enim saburra magis acris & acida gignitur, augetur papillarum neruearum ventriculi titillatio & irritatio, hinc appetitus magis inde exaltari, quam imminui debet. In quantum autem, turbato ventriculi motu, viscida impuritarum colluies, vel ex ingestorum, vel sanguinis vitio oboritur, in tantum tollitur causa appetitus (§. VII.), & inappetentiae via patitur.

§. IX.

Secerni in ventriculo humorem tenuem & spirituosum, nec acidum, nec alcalinum, *liquoris gastrici* nomine venientem, ex physiologicis constat. Liquor hic secretus & in rugis ventriculi, reliquias ciborum adhuc continentibus, detentus, indolem acrem & leniter acidulam induit, vnde nerueas ventriculi papillulas titillans atque irritans, ingratiam producit sensationem, quae homines ad adsumendos cibos impellit. Inappetentiam igitur oriri debere, turbato liquoris gastrici effectu, quis est qui ibi inficias? Si enim liquor iste, vel potum spirituosorum copia, vel a narcoticorum vi, vel a visci-

viscida impuritatum saburra, vel ab aliis causis immutatur, vel plane corrumpitur, mutatur etiam effectus, quem producere debet, hinc cessat causa appetitus, ideoque inappetentia non potest non subsequi.

§. X.

Gastricum liquorem e massa sanguinea ortum suum ducere, nemo negabit, perpendens, omnium in corpore humano secretorum humorum fontem existere sanguinem. Sanguinem igitur impurum & partibus heterogeneis scatentem inappetentiam posse producere, extra omnem dubitationis aleam positum est. Sanguine enim depravato, humores ab isto secreti erunt vitiiati, indolem hinc habebunt alienam aliosque edent effectus. Quoniam autem liquoris gastrici effectus in eo consistit, ut nerueam ventriculi tunicam tuitando producat appetitum (§. IX.), cessabit iam ille effectus, quo cessante necessario inappetentia euenire debet.

§. XI.

Motum humorum, per ventriculi vasa progredientium, aequalem, ad bonum requiri appetitum, Medicorum dogmata experientia testante euincunt; perturbato igitur sanguinis motu in corpore humano, turbabitur etiam in ventriculo, hinc vel nimis accelerabitur, vel nimis retardabitur. Vtroque modo requisitum ad appetitum tolletur, quo sublato contrarium appetitus, inappetentiam nimirum, se exserere debere, cuiuslibet patet. Quoniam igitur in omnibus fere morbis inordinatus

tus atque turbatus existit humorum circuitus, recte non minus, quam verissime, immortalis memoriae Vir, Fr. HOFFMANNVS, *Med. system. Part. I. pag. 179.* scribit: *Notatu digna res est, quod in omni fere morbo appetitus & digestio laedatur.*

§. XII.

Chylificationis menstruorum, bilis nempe & succi pancreatici, bonam constitutionem ad appetitum vegetum multum conferre, non est quod multis stabilamus. Depravatis igitur his succis, cibi legitime non dissolui & digeri possunt, hinc impuritates gignuntur, quae si inprimis viscidae existunt, causam appetitus tollunt (§. IX.) & inappotentiam producant.

§. XIII.

Primam inappetentiae speciem, *anorexiam* nempe, dum consideramus eiusque causas rimamur, earum prima nobis se offert, nimirum velox nimis & rapidus sanguinis per vasa ventriculi circuitus. Hoc enim urgente, debita & legitima liquoris gastrici non potest contingere secretio: Cumque praeterea, ob vehementem partium sulphurearum attritum, magnus excitatur calor, gastricum liquorem dissipans, tollitur exinde primaria appetitus causa, qua sublata anorexiam subsequi debere, quilibet perspicit. Comprobant asserta haec satis luculenter inprimis inflammationes, vti aliarum partium, ita praecipue ventriculi, quibus praesentibus aegri plenaria semper appetitus prostratione, seu anorexia, laborant.

§. XIV.

§. XIV.

In numerum causarum anorexiam producentium iure meritoque ulterius referimus inopiam & depravationem liquidi nervei. Si enim hoc deficit, vel depravatam est, liquor gastricus non solum vitatur, sed etiam sensatio in papillis nerveis ventriculi obaundit; tolluntur inde appetitus requisita, eamque ob causam anorexia excitari debet. Patet exinde, cur in morbis malignis, praegressis nimis excretionibus per aluum & sudorem, adfuntione narcoticorum, aliisque in morbis, ubi penuria vel depravatio ingens liquidi nervei adest, appetitus plenarie communiter prostratur.

§. XV.

Humorem putridum, aeruginosum, plus minusue corruptum, in ventriculo stabulantem, a vicio ventriculi *a*), aut viscerum ipsi adiacentium insigni labe *b*), aut alia quacunque ex causa inductum, plenariam appetitus prostrationem, seu anorexiam, posse producere, non est quod ambigamus. Laeduntur exinde omnimode causae ad appetitum necessariae; quis autem existimabit, quod his sublatis appetitus possit adesse, cum, cessante causa, effectus etiam necessario debeat cessare. Mirari hinc non licet, cur aeger, cuius mentionem facit BONETVS, *Anatom. pract. Lib. III. Sect. I. Obs. II.* appetitus diuturna prostratione laboravit, cum

C

diffe-

a) vid BONETI *Anatom. pract. Lib. III. Sect. I. Obs. I. IX.*
b) Idem *Lib. III. Sect. Obs. VI. XIII. XVI.*

diffectio cadaueris eius causam, humorem nempe viridem ventriculi cauum replentem, detexit.

§. XVI.

Vltimo etiam haud reticendum erit, quod pariter tenax & viscida materia, instar crustae ventriculi parietes obfidens, & praecipue ex nimio terrestrium & absorbentium medicamentorum abusu collecta, anorexiam excitare valeat. Testantur huius asserti veritatem obseruationes de hominibus, nimio crassiorum & viscidorum ciborum vsui indulgentibus, anorexiam inde perpeffis, aliisque, qui nimiam absorbentium quantitatem deuorant, quale quid ipse ego annotaui in aegro, febre quotidiana detento, qui vnice ex hac causa diu satis anorexia laborabat, quod copiosior absorbentium vsus viscosa tali ventriculum obduxerit crusta, quae postmodum quoque, oborto vehementi vomitu, quoad maximam partem sponte reiecta fuit.

§. XVII.

Imperfectae inappetentiae, seu dysforexiae, easdem ferme esse causas, vtut gradu mitiores, nemo inficias ire poterit, perpendens, anorexiam & dysforexiam gradu tantum differre. Interim non inconsultum erit, illarum quasdam tantum, inprimis vero frequentiores, iam adducere. Referimus autem huc praecipue languidum & debilem ventriculi motum peristalticum, vtpote qui efficit, vt non solum sensatio neruearum illius papillarum, dum parciore liquidi neruei adfluxus contingit, imminuatur, sed etiam impuritates colligantur, quae effectum

effectum liquoris gastrici infringunt. Ratio hinc reddi potest, cur otiosi vitaeque sedentariae indulgentes, tristitiae & anxiiis curis dediti, potulenta tenuia calida copiosius ingurgitantes, multisque obnoxii vomitibus, frequentissime dyforexia laborent.

§. XVIII.

Haud infrequentem dyforexiae causam liquorem gastricum, vel a vaporibus foetidis corruptorum viscerum, vel ab abusu spirituosorum, &c. deprauatum, existere, testatur experientia. Tali enim modo efficacia liquoris gastrici imminuitur, eamque ob causam appetitus pariter infringi & dyforexia excitari debet. Mirum hinc non est, si homines, spirituosam ieiuno ventriculo copiose ingerentes, aut suctioni tabaci nimium indulgentes, & aegri diuturna alui obstructione laborantes, dyforexiam experiuntur.

§. XIX.

Insufficientem liquoris gastrici quantitatem suam ad appetitus imminutionem conferre symbolum & dyforexiam posse producere, ex antecedentibus satis abunde patere arbitror. Testantur hoc imprimis affectus, nimiam sanguinis spissitudinem pro causa agnoscentes, cum quibus dyforexiam esse coniunctam Medicorum scripta & obseruationes comprobant. Inde etiam fieri solet, ut nimius mox ante pastum institutus corporis motus, noxius esse soleat, appetitum & digestionem laedendo, eam praecipue ob causam, quoniam, humoribus copiose

ad peripheriam depulsis, secretio liquoris gastrici sufficiens impeditur. Quod reliquas & anorexiae & dysorexiae causas attinet, earum ulteriorem recensionem & explicationem nec paginae Dissertationi huic destinatae, nec institutum nostrum permittunt, dum animus nequaquam fuit, omnes inappetentiae causas rimari; sufficit, nos praecipuas & quae nostro potissimum inserviunt scopo, adduxisse & explicasse.

§. XX.

Antequam ad diuersum inappetentiae in morbis effectum nos accingimus, erit ante omnia necessarium, in illorum argumenta inquirere, qui in genere inappetentiam, imprimis vero *anorexiam*, omnibus in morbis noxiam & ominosam proclamant. Prouocant huius sententiae patroni ad continuum fluidorum ad solida adpulsam, hincque dependentem solidorum attritum & destructionem, fluidorumque immutationem & deprauationem, vnde probare volunt, morbos deficiente appetitu ideo feliciter decurrere non posse, quoniam quantitas & qualitas humorum, nullis adsumtis cibis, magis magisque laederetur peiorque redderetur. Quod vero rationes has, de inappetentiae, praecipue anorexiae, quibusuis in morbis detrimento, attinet, illas, accuratori rationis lance ponderatas, leuiores existere & maxime lubricis inniti fundamentis, probatu haud erit difficile. Concedimus quidem & ambabus largimur, continuum in morbis solidorum fieri attritum & humorum produci immutationem; neuti-

neutiquam autem exinde sequitur, omnes morbos sine adsumtis cibis ad tempus quoddam feliciter decurrere haud posse. Notum est, plurimos morbos ex humorum vitio, eorum nempe vel spissitudine, vel acrimonia, vel nimia quantitate, originem ducere, eosque feliciter decurrere, si causae, a quibus producti sunt, tolluntur. Tolluntur autem nequaquam adsumptione ciborum, sed potius motibus partium solidarum fluidarumque, quibus vel abundans quantitas imminuitur, vel vitiosa qualitas, subsequenter se- & excretionibus, emendatur. Si enim cibi etiam optimi adsumuntur, a ventriculo tamen rite subigi non possunt, dum digestionis requisita in morbo qualicumque laeduntur (§. XI.); hinc aliter fieri non potest, quin impurus generetur chylus, cumque humores iamiam impuri ab eo magis inquinentur, (adsentiente Sene nostro, *impurum*, inquit, *corpus, quo magis nutriueris, eo magis laeseris*.) causas morborum non tolli, sed potius grauiore, morbosque periculosiores euadere, quilibet concedet, accuratius ea quae diximus perpendens. Errant exinde in totum, qui humores in morbis, cibis ad tempus quoddam non adsumtis, corrumpi eorumque vitiatam qualitatem peiorem fieri existimant; apparet potius, quod aegroti, dum potulenta congrua ingerunt, eorumque ope fluiditatem humorum debitam conseruant vel restituant, feliciter, imo facilius e morbis euadere valeant.

§. XXI.

Sunt adhuc & alii, qui anorexiam in morbis quibusuis noxiam & periculosam existimant, ex ea potissimum ratione, quod vires sine ciborum adsumptione frangantur, & morbi exinde cum aegrorum periculo altiores agant radices. Pro maiori sententiae suae confirmatione, prouocant ad continuas sub morbis contingentes excretiones, quibus ita vigentibus, deficiente ciborum adsumptione, aequilibrium inter solida & fluida auferri, vires magis magisque debilitari, aegrorumque interitum certo certius imminere, arbitrantur. Ast, si vires corporis humani consideramus, constat ex physiologicis, eas dependere a debita solidorum & fluidorum constitutione eorumque legitimo motu: Virium igitur languore se exserente, vitium in modo dictis ipsarum requisitis adesse neminem negaturum esse credo. Ponamus igitur, in morbo vel ab humorum mala diathesi, vel vitiosa quantitate, vel motu eorum inordinato, vires laedi, facile hinc patet, causis his remotis virium languorem emendari debere. Quod autem ciborum adsumptione causae hae non tolli possint, sed potius virium iactura maior fieri debeat, exinde patet, quia cibi male concocti, chylum vitiatum massae sanguineae communicando, qualitatem motumque fluidorum laedunt, hinc, causas virium languoris augendo, illum eo magis exasperant. Et quamuis se- & excretiones sub morbis continuo succedant, minime tamen exinde concludi potest, quod cibi adsumi debeant.

beant in morbis, si feliciter decurrere deberent, si quidem potulentis assumtis fluidorum iactura, sub excretionibus contingens, refarcitur, hinc nequaquam totale aequilibrium inter fluida ac solida tollitur, & exinde certissimus alias metuendus interitus praecauetur. Interim non negamus, quod repurgata quoad maximam partem in morborum declinatione humorum massa, cibi congrui assumti vires reficiant, sed concedimus potius, quod tunc anorexia, imprimis diu perseverans, viribus iamiam debilitatis haud parum sit infesta. De reliquo vero apparet ex antea allatis rationibus, anorexiam in genere in morbis pro noxia & periculosa haud quam habendam esse.

§. XXII.

Quod reliquas de inappetentiae, imprimis anorexiae, noxa in quolibet morbo sententias concernit, dum, cibus non adsumtis, biliosas & acres particulas, massam sanguinis intrando, morborum augmentum inducere statuitur, illis longius inhaerere eorumque refutationi diutius immorari, superuacaneum esse arbitror. Sunt enim ita comparatae, ut ex antecedentibus lubricum illarum fundamentum cognosci atque facillime subuerti valeat. Quod scibus non adsumtis particulae biliosae & acres massam sanguinis intrent morbumque aggrauent, ideo fieri non posse iudico, quia per villos intestinorum, nerueis ramulis instructos, transitus illarum haud parum impeditur, insimulque potulentis dilutis & sufficienter adsumtis acrimonia talis obrunditur. Si
autem

autem ingens illarum partium acrimonia peccaret, non video, qua ratione cibus adsumtis illa imminui ac prorsus profligari possit, quippe qui, dum obmenstrui, ad chylicationem & concoctionem necessarij, corruptionem, legitime non digeruntur, nouam potius acriorum impuritatum copiam supeditabunt & morbi incrementum exinde magis, quam decrementum, promouebunt.

§. XXIII.

His praemissis ordo necessitasque postulat, ut nunc disquiramus, quo tempore in morbis inappetentia eiusque species saluarem vel noxiam, seu morbosum, spondeant effectum. Optima autem incedemus via, si prius, cum morbi omnes interni ratione periodi & decursus, quem seruant, vel *acuti*, vel *chronici* existunt, *acutos* lustramus, utpote tempora certa & decursum suum breuius accuratiusque obseruantes prae morbis chronicis. His etenim consideratis & obseruato inappetentiae effectu, facilius quoque in iis morbis, qui tam exactum non seruant decursum, quando inappetentia salutaris vel morbosa sit, cognosci poterit.

§. XXIV.

Morbos acutos eorumque ex numero *malignos* & *exanthematicos*, quorum referuntur febres petechiales, purpura alba, variolae, &c. exacte fatis intra breue temporis spatium tempora sua, initium nempe, incrementum, statum & decrementum seruare, Medicorum obseruationes, experientia teste, docent. Peccare in his morbis miasma in-

dolis

dolis alcalinae, symptomata, remedia iuuantia & laedentia, euincunt. In initio horum morborum miasma sanguini admisceri & inexistere, sub incremento magis extricari ac diffundi, in statu vel ad excretionem disponi, & excretionibus subsequen- tibus criticis a massa humorum secedere, vel noci- ua sua & destructoria vi corporis vires superando, humoribus immixtum manere mortemque induce- re, in decremento tandem maxima ex parte cor- pore remorum esse & eliminatum, ratio innuit, symptomata & decursus comprobant, Medicorum- que dogmata euincunt. Decurrent igitur morbi hi feliciter, si causa illorum adpropriatis corrigi & expelli potest remediis. Ea exinde omnia saluta- rem praestabunt effectum, quae massam sanguinis, iam impuram, non magis inquinando causam ho- rum morborum non reddent grauiorem, nec illius correctionem & remotionem impediunt. Inappe- tentia autem, inprimis vero anorexia, hoc perfici & effectum hunc praestari, ex §. XX. abunde patet; hinc illam in horum morborum vigore, initio nati- rum, incremento & statu, salutarem esse, modum di- cta restantur. Haud paucae Practicorum obserua- tiones, de aegrotis feliciter ab his morbis liberatis, adsumtis tantum potentis congruis & remediis ap- propriatis, id eo magis confirmant. Nec raro ae- gros ad regna Proserpinae rapti, horum sub mor- borum vigore ad ciborum adsumptionem coactos, quis ibit inficias? Dum enim magna virium pro- stratio his in morbis occurrit, insignem liquidi ner- uis

rei depravationem atque inopiam supponens, fieri non potest, quin cibi adsumti corpori detrimentum inferant & anorexia; causâ illius iuxta §. XIV. praesente, potius adesse & prodesse debeat. Regula hinc generalior de inappetentia sequens emergit: *Anorexia in vigore acutorum, praecipue malignorum morborum, aliorumque, sanguinis corruptione maiore viriumque insigni prostratione stipatorum, utilis est atque salutaris.*

§. XXV.

Morbis his declinantibus, massam humorum quoad maximam partem miasmate liberatam & a causâ morbificâ esse repurgatam (§. praeced.), hinc humorum progressum magis aequalem fieri, fluidorumque qualitatem adesse emendatam, ipse morbi euentus testatur. Cum autem exinde appetitus causâe quadantenus redeant, hinc ille etiam redire debet, licet non perfecte, eamque ob causâ dysorexiam in declinatione horum morborum salutarem esse, neminem negaturum credo. Practica igitur, veritati & experientiae conformis, hinc fuit regula: *Vegetum & immoderatum in declinatione horum, uti & aliorum morborum, se exferentem appetitum, esse perniciosum, atque eorum vel recidivam, vel alia peiora mala inducere.*

§. XXVI.

Ut ciborum quorumvis assumptio sub morborum acutorum & malignorum vigore, iuxta §. XXIV. noxia existit, ita praecipue cauendum est, ne aegrotantes durante horum morborum vigore adsu-

adsumere cogantur cibos e carnibus animalium paratos. Recondunt enim hae carnes in sinu principium alcalinum, dum ex humoribus ortum ducunt, quippe qui ob continuum inestnum & progressuum motum, vita durante, ad alcalinam disponuntur naturam. Fieri hinc aliter non potest, quin cibus eiusmodi adsumtis miasma, quod similis indolis est, exaltetur, horumque morborum ferocia, ominoso euentu haud raro subsequente, laugeatur. Compröbat ea, quae dixi, egregie observatio *Illustris & Excell. DN. PRAESIDIS, Fautoris, Praeceptoris & Promotoris summopere deuenerandi*, quam haud ita pridem in Praelectionibus *de aegris visendis* retulit. Aegra nimirum purpura grauitér decubuit alba, & licet ab initio grauissima maximeque suspecta adparuerint symptomata, purpura tamen erumpente pustulisque legitime eleuatis, spes conualescentiae optima apparuit. Aegram tunc temporis adstantes admonent, ut aliquid comederet, ipsique assatae perdicis, ad quam speciatim appetitus ferebatur, portionem exhibent, quam cum degustasset, magno cum cognatorum solatio adsumit. Praeterlapis autem vix octo vel decem horis, omnia illico in peius fuerunt mutata, virium prostratio de nouo inuasit nouaque febris accensa fuit, ita, vt vix ac nē vix quidem intra octo dierum spatium, optimis licet adhibitis remediis, morbus denuo mitigari, vires admodum labefactatae paululum instaurari, aegraque ex ore faucibus, adstente diuina gratia, reduci poterit.

morborum eruditi §. XXVII. *quibus* morbos acutos inflammatorios, sub quibus maxime intelligimus causum, febrem synocham simplicem, pleuritidem, peripneumoniam, &c. breviter & exacte pariter decursum suum servare; hinc cum malignis exanthematicis ratione decursus convenire, multis probare superfluum erit. Humorum motum intense in illis esse auctum, symptomatibus consideratis, ipsa testatur ratio. Cum autem acceleratus nimium circuitus humorum anorexiae causa sit (§. XIII.), sequitur inde, appetitus prostrationem, seu anorexiam, sub horum morborum vigore non solum adesse, sed etiam, tum iuxta regulam §. XXIV. suppeditatam, tum iuxta §. XI. cessante nimirum appetitus & digestionis requisito, pro salutaris reputandam esse. Subsequente autem horum morborum declinatione, causam anorexiae cessare, hinc dysorexiam adesse & prodesse debere, nullus unquam negabit. Pater igitur exinde, inappetentiam in vigore morborum acutorum, imprimis anorexiam, impediendo eorum augmentum, non esse noxiam; ex quo tertia de inappetentia regula practica fluit: *Inappetentia, imprimis anorexia, in morbis, durante auctiori & validiori sanguinis motu, est salutaris.*

§. XXVIII. *Quod* reliquos, ratione decursus morbis chronicis breviores, attinet morbos, *continuos* nempe, cum vel sine exanthematibus corpus humanum invadentes, quorsum referimus febres catarrhales, lentas

lentas & heclicas, purpuram rubram, &c. illos acrioribus humorum impuritatibus foueri & produci, ex pathologicis constat. Euentus illorum eo melior & felicior, quo citius excretionibus consuetis acres impuritates e massa humorum remouentur, testimonio potest esse luculentissimo. Symptomatum vehementiam vno impetu non perseuerare, sed potius ad tempus quoddam remittere, subsequente denuo eorum exacerbatione, experientia confirmat. Impetu symptomatum recrudescente motus in corpore exacerbari, & acriores impuritates copiosius sanguini inexistere, largior peripherica excretio subsequens, symptomata mitigans, testatur. Horum igitur sub exacerbatione inappetentia, praecipue anorexia, non potest non salutari existere. Si quis enim considerat, cibos tunc adsumptos morbos illos reddere deteriores (§. XX.), illorumque incrementum promouere, facile perspiciet, appetentiam certissime noxam, inappetentiam vero emolumentum adferre. Sub remissione horum morborum massa humorum purior existit, per antecess. hui. §. hinc redeunt ex parte appetitus causae, & ideo adsumptio ciborum aliquantulum modo concoctu faciles & bonae sint qualitatis, salubritate non erit destituta. Declinantibus tandem illis, dysorexiam (iuxta §. XIII. & XIV.) salutarem esse, appetitumque, in dies viribus simul incrementum capientibus, vegetiorem, horum morborum felicem euentum indicare, experientia quotidiana testatur.

§. XXIX.

Considerato salutari inappetentiae effectu in morbis acutis, ordine nunc ducimur ad contemplandum in *morbis chronicis* similem inappetentiae effectum. Cum autem morbi hi neutiquam, uti priores, decursus sui tempora exquisite & manifesto semper obseruent, illos tantum, qui prae reliquis exactius typum suum seruant, considerabimus, ut hinc ad reliquos, quando inappetentia salutaris sit, concludi possit.

§. XXX.

Febres sic dictas *intermittentes* prae reliquis diuturnis morbis accuratius decursum seruare, ipsa experientia docet. Fomitem & causam illarum in ventriculo & intestinis latitare, afferunt vno ore scholae Medicorum. Colluuiem humorum viscido-acrium & biliosorum has febres producere, primarumque viarum debilitatem, & humorum, ad concoctionem aequae ac chylicationem necessarium, vitium vel praecedere, vel ab ingestis qualitate & quantitate peccantibus produci, ratione & observationibus comprobatur. Erunt exinde in his febribus ea omnia salutaris effectus, quae non solum causam illarum remouent, sed etiam impediunt, quo minus noua vitiosorum succorum faburra, massam inquinans sanguineam, in primis viis generari & coaceruari valeat, cumque inappetentiam hunc praestet effectum, sponte elucescit, inappetentiam in genere (§. I.) in febribus intermittentibus, ut etiam in aliis morbis chronicis, causas similes agno-

agnoscentibus, vtilem atque salutarem iure meritoque esse habendam. Comprobat generatim inappetentiae salutarem in febribus his effectum, pertinacia illarum rebellis, in aegrotis voracitati nimium deditis. Prostant innumerae ferme observationes, de nimia febrium harum diuturnitate symptomatumque gravitate, sique paulo curatius in causam inquisiveris, ut plurimum illam in incongruo & vitiato diaetae moderamine inuenies, luculentissimo testimonio, ea, quae in genere de salutari in febribus intermittentibus inappetentiae effectu iam monuimus, veritati & experientiae respondere.

§. XXXI.

Quoniam febres haec eam ob causam *intermittentes* vocantur, quod symptomatum ipsis priorum exacerbationem intermissio ad certum excipit tempus, videndum nunc erit, an earum in paroxysmo inappetentia, & praecipue anorexia, sit salutaris. Praesentia anorexiae sub paroxysmi ferocia (§. XIII.) requiritur; salutarem autem tunc esse illam, impuritatum non solum maior in sanguine praesens, sed etiam earum in primis viis existens copia, iuxta §. XX. abunde satis docet. Optime hinc illos sibi consulere, qui, paroxysmo harum febrium, ut & aliorum morborum, more solito iam adfligente, cibis in totum tunc abstinent, antecedentia sufficienter restantur. Quartam inde regulam practicam de inappetentia deducimus:

Anorexia in omnibus morbis, colluuiem vitiosorum humo-

.IIIXXX. 2

humorum insignem in primis viis fuentibus, coniuncto simul motu humorum valido, est salutaris.

§. XXXII.

Anorexiam non solum in paroxysmo febrium intermittentium (iuxta §. praeced.), sed etiam ante paroxysmum salutarem existere aegrotisque emolumentum spondere haud exiguum, innumerae observationes de febribus nimia voracitate stipatis, (germanice *Fress-Fieber* dictis,) experientia testante, evincunt. Produci symptomatum febrilium exacerbationes, seu paroxysmos, a subtilioribus impuritatibus primarum viarum partibus, massae sanguineae successiue communicatis, cessatio illorum, fordidibus istis remotis, lauculenter testatur. Appropinquante paroxysmo has impuritates copiosius in massa humorum oberrare, ipse mox subsequens comprobatur paroxysmus. Cibi igitur horis aliquot ante paroxysmum adsumti, praesente iam impuritate saburra, digestionem maxime insensa, male digeruntur, hinc praesentem vitiosorum humorum colluviem magis magisque augent & sub febribus inprimis illarum paroxysmos (§. XX.) vehementiores ac diuturniores reddunt. Dum igitur cibi breui ante paroxysmum adsumtis febrium incrementum atque maior prolongatio producitur, eaque omnia noxia dicuntur, quae morborum incrementum promouent & diuturnitatem, clare patet, quod ciborum ante paroxysmum adsumptio noxia, anorexia autem saluberrima existat.

§. XXXIII.

§. XXXIII.

Intermissione harum febrium se exserente, sanguinem ab impuritatum copia quoad maximam partem esse repurgatum, omnia fere cessantia euincunt symptomata. Erit exinde dysorexia, causis anorexiae ex parte cessantibus (§. XIII. & XIV.), non noxia, si modo caueatur a cibis qualitate & quantitate peccantibus. Interim in initio harum febrium, dum causa illarum praecipue in primis viis residet, anorexia salutaris esse potest, causa illius (§. XV. adducta) praesente. Expulsis autem primarum viarum sordibus & declinantibus his febribus, ex paroxysmorum imminutione & subsequente cessatione cognoscendis, praesentibus appetitus requisitis (§. X. & XI.), appetitum magis magisque successiue redeuntem bonas aegrotantium res indicare eisque salubritatem spondere, nemo, testante experientia, in dubium vocabit. Ea, quae de salutari in febribus intermittentibus inappetentiae effectu diximus, sine vlla difficultate ad reliquos morbos chronicæ indolis, siue vitium & causa illorum in solidis, siue in fluidis, aut in ventriculo aliisque partibus lateat, adplicari posse, cognitum & perspectum esse iudico, hinc plura proferre, nulla exigente necessitate, de salutari inappetentiae, praecipue anorexiae & dysorexiae, effectu in reliquis morbis chronicis, non erit necessarium.

§. XXXIV.

Considerato nunc salutari, tam in acutis, quam in chronicis morbis, effectu, ordo & necessitas postulat,

E

stulat,

stulat, ut etiam ad considerationem *morbosae inappetitiae* nos accingamus. Causis remotis effectum cessare, hinc & anorexiam declinantibus morbis, tam acutae, quam chronicae indolis, cum causae illius deficient (per anteced.) non adesse debere, non est quod multis ostendamus rationibus. Morbosa igitur semper habenda erit inappetentia, praecipue vero anorexia, quotiescunque in declinatione morborum acutorum aequae ac chronicorum occurret. Perseuerante illa, declinantibus morbis acutis, imprimis maligno-exanthematicis, ante omnia allaborandum erit Medico, ut causas eius tollat. Quodsi igitur anorexiae causam, vel subtiliorum humorum, imprimis liquidi neruci, defectus, vel horum humorum depravatio, ob resistentes adhuc miasmatis in sanguine reliquias, admissio praecipue qualicumque regiminis vitio, vel alio quocunque errore, constituent, optimum praestabunt effectum omnia ea remedia, quae vel subtiliorum humorum copiam restituunt, vel miasmatis reliquias infringunt & e cutis colatorio eadem eliminant. Priori scopo analeptica aliis omnibus palmam praeripient, ex aquis huius efficaciae, quales sunt: aqua ceraforum nigrorum, florum tiliae, melissae, liliorum conuallium, naphae, cinnamomi, corticum citri, aurantium, &c. cum vel sine vino paratae, addito syrupo vel aurantium, vel cinnamomi, vel alio eiusdem effectus, composita. Posteriori scopo inseruient pisanacae, succo citri, vel aceto vini, siue simplicis, siue destillato,

stillato, acidulatae, pulueres diaphoretici fixi succo citri irrorati, itemque potiones vel mixturae leniter diaphoresin excitantes, subiuncto debito regimine, ne excretio cutanea impediatur, & exhibendo praedicta remedia, pro circumstantiarum conditione, vel crebrius, vel parcius. Vbi autem saburra vitiosa in primis viis sub morbi decursu, longa praecipue obstructione alui praegressa, collecta, signis consuetis cognoscenda, causam anorexiae constituet, optime illa tolletur, si talia adhibentur, quae leniter & sine maiori primarum viarum irritatione illas exturbandi facultate pollent, quorum in numerum praec aliis referri merentur decocta tamarindinata, adiecto cremore tartari, & potiones mannatae cum vel sine rhabarbaro, addita insimul, scopo carminatiuo, vna vel altera olei destillati guttula, e. g. macis, vel de cedro, &c.

§. XXXV.

Eadem ex ratione, §. praeced. adducta, anorexiam in reliquorum morborum declinatione morbosam esse & ominosam, abunde satis adparet. Medico igitur in illa tollenda eodem modo, uti §. praeced. ostensum est, procedendum erit, ut, considerando prius & rimando anorexiae causas earumque diuersitatem, iuxta sedem & subiectorum conditionem, remediis congruis & adpropriatis illam deinde tollere studeat. Vbi autem causam illius vel in ventriculi, vel in aliorum viscerum vlcera corruptione latere, & remediis nequaquam superabilem esse, cognouerit, impediendo tantum

ulterius incrementum & citiorem inde dependentem interitum, omne curationis absoluet punctum.

§. XXXVI.

Quod denique morbosam anorexiam, in declinatione februm intermittentium, uti & reliquorum morborum chronicae indolis, se se exerentem attinet, illius considerationem aliqualem iam instituere ordinis ratio postulat. Morbosam illam esse, cuilibet facile patet, hinc Medicum, iuxta officium ipsi incumbens, omnem debere operam adhibere, ut anorexiam tollat, sana ratio dicitur. Quoniam autem harum februm sedes, iuxta §. XXX. in primis viis existit, ante omnia Medico ad illas erit respiciendum. Quando igitur anorexiae causa ibi latet, aderit saburra, vel ad viscofo-mucidam, vel ad biliofo-acrem, vel nidorosam magis inclinans indolem. Ad priorem causam corrigendam & exturbendam, omnem absoluent paginam quaeuis incidentia, in primis salia neutra, quorum pertinent tartarus vitriolatus, nitrum antimoniat. arcan. dupl. crem. tartar. &c. addito vno vel altero vegetabili, sale acri incidente aromatico pollente, ut pulu. rad. vincetox. ari. pimpinell. alb. &c. itemque saborbente quodam; subiungendo post usum horum remediorum & aliquot dierum spatium, laxantia salina, vel Sedlicense, Egranum, aut Anglicanum. Quod biliofo-acrem attinet saburram, illam optime corrigent absorbentia teneriora, ut Crystall. montan. ppt. Glacies Mar. ppt. &c. cum pauxillo nitri & cremoris tartari nupta, subiuncto postea laxante rhabarbarino. Nidoro-

dorosam denique, e ructibus, saporem ouorum putredine corruptorum instar inferentibus, cognoscendam faburram, incidentia praedicta cum absorbentibus, itemque laxantia salina infringent & remouebunt. Quodsi vero indicationes sufficientes adfuerint, pro faburra facilius e ventriculo vomitu exturbanda, non solum in declinatione acutorum, sed etiam chronicorum morborum, adeoque & harum febrium, vomitoria vel ex rad. Ipecacuan. vel ex Tartaro emet. concinnata, optimam locabunt operam. Interim non negamus, quod etiam acida faburra, copiosius in ventriculo stabulans, anorexiam possit producere, consentiente BOHNIŌ in *Circulo anatomico-physiologico, Progymsiaſin. VIII. p. 126*, licet alias ea plerumque auctam magis appetentiam, quam anorexiam, excitare valeat; sique haec in culpa fuerit, aliis praeserenda erunt absorbentia teneriora, inprimis Magnes. alb. & alcalina. Pari modo si in reliquis morborum chronicorum speciebus anorexia occurrit, iuxta diuersitatem caussarum illam inducentium erit procedendum. Plura igitur de emendatione & remotione anorexiae in reliquis morbis chronicis proferre, superuacaneum existimo, cum haec, quae de febribus intermittentibus diximus, ad reliquos morbos chronicae indolis facillimo possint adplicari negotio.

§. XXXVII.

Antequam tamen huic Dissertationi coronidem imponimus, haud reticendum erit, quid de appetentia aegrotantium, sub desperato ferme illorum

statu, sit sentiendum. Haud raro talem appetitum, spurium merito vocandum, in morbis occurrere, saepiusque effectum salutarem, aegrotos in limine mortis ferme constitutos ad sanitatem reuocando, nemine fere cogitante, praestare & praestitisse, observationes Medicorumque relationes, inprimis *Ephemerides Acad. Natur. Curios. Dec. II. Anno X. Obs. CXCII.* testantur. Posset exinde quis ea, quae de inapperentiae, praecipue anorexiae, salubritate, & appetitus in morborum vigore noxa, asseruimus, in dubium vocare, cum ex his observationibus constet, adsumptione ciborum, primo licet intuitu maxime noxiorum, emolumentum aegrotis, imo sanitatis restitutionem fuisse procuratam. Verumenimvero ab vno alteroque casu consecuti salutaris effectus, post comestionem ciborum in morborum vigore aut dubio eorum euentu, indiscretim ad omnes morbos, itemque ad imitationem posse concludi, quis vnquam affirmabit? Quoniam vero saepius experientia docet, post adsumtos in tali morborum statu cibos nequaquam similem salutarem insequutum fuisse effectum, quaeritur iam, quibusnam ex signis appetitus talis spurius, attamen salutaris, cognoscatur. Quod meam attinet sententiam, ego appetitum in morbis, ratione euentus dubiis, salutarem vtplurimum esse habendum iudico, si aegri cibos, licet etiam primo intuitu haud salubres, inopinato, maximo cum desiderio nullaque ab adstantibus illorum mentione facta, anxie & vehementer efflagitant. Quod autem noxa maior inde metui

metui non debeat, sed potius salutaris consequi possit effectus, ita explicandum esse puto: Motibus animi vehementibus corporis quoque motus augetur & viuidiores fiunt (per exper.); hinc circuitus humorum, uti in toto corpore, ita etiam per ventriculi vasa, euadit vegetior, qui cum digestionem adiuuat, facit etiam, ut cibi tunc assumti aliquo modo legitime concoqui & in salutem corporis cedere queant, dum insimul motu humorum viuidiori excretiones adiuuantur, quae causam morbificam remouere eiusque ulteriori saeuitiae, praeter spem & opinionem, felicem imponere possunt

F I N E M.

PRAENOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
DOMINO DOCTORANDO

S. D. P.

P R A E S E S.

Qui viles atque nondum ab aliis sufficienter exploratas artis medicae plenius excutiunt materias, si magnam omnino mihi videntur mereri laudem, saltem maiorem, quam qui argumenta ab aliis iam ad umbilicum perducta tantummodo repetunt, adeoque leuiter mutatis quibusdam voculis eandem denuo recoquunt crambem. Quemadmodum enim hi, imperitis fucum inducendo, rem publicam medicam scriptis suis ouerant; ita contra illi eam praeclare exornant, adeoque artis salutaris alumnos multis modis sibi deuincunt. Quumque TV, NOBILISSIME HONORVM DOCTORALIVM CANDIDATE, loco speciminis inauguralis talem selegeris materiam, quae

quamvis utique utilissima, a plerisque haud tacta, a paucioribus vero haecenus tantum non neglecta fuit; capropter TE promerita omnino laude maclandum existimo. Auspicato nimirum in eleganti hac commentatione egisti de salutari & morbosa variis morbis afflictorum inappetentia, sicque non tantum grauiora atque haud raro infelicia vulgi funditus euertis praecudicia, verum etiam ipsis nondum in artis opere obfirmatis Medicis ansam praebes, ne indiscretim ab aegrotantium anorexia malum statim augurentur euentum, haecque omnia, firmioribus suffulta rationibus, concinno factis ordine TVIS exhibuisti lectoribus. Nae immerito SCHARANDAEVS, in egregio de modo & ratione visendi aegros libello, quem TIBI Tuizque similibus, id est in doctrinae salutaris studio prouectioribus, nuperrime explanauit, peruersas vulgi exsibilat opiniones, dum inter alia Cap. XVIII. §. VIII. quantum, inquit, cibi, & quoties aegris adhibendum sit, nemo haecenus curauit: singulis namque horis, diu noctuque, cum offis aut aliis obsoniis accurrunt, aegro renuenti intrudunt, minis etiam saepe intentatis, nisi patinas vacuent; immo vitae sanitatisque incuriam exprobrant, si id, quod vires reficit, respuant, nempe cibos. Clamant item, aegros in tenui victu delinquere, & ex praeceptis Medicorum peccari magis, quam paullo pleniore victu. Moxque idem Vir celebris suam subiungens epigrammā: Verum, ait, obseruauit ego, nostrates ex frequenti ciborum exhibitione difficilium tardiusque curari, tum saepissime reciduas pati, &c. Errores itaque, quos paucis modo laudatus perstrinxit Auctor, eos TV, omnes fere morbos sigillatim percensendo, paullo vberius exagitas. Haecque tantopere TIBI visa fuere iucunda, ut statueres ea pro Dissertationis inauguralis argumento colligere, atque nouis subinde illustrare accessionibus. Enimuero quum TE per aliquot anno-

rum

rum intervallum auditore perindustrio ac amico usus sim,
immo ab aliquo iam tempore nobis sub eodem tecto quotidiana
ferre consuetudo fuerit, non possum sane, quin TIBI non so-
lum cum perpetua singularis industriae laude confectum cur-
riculum academicum, seorsimque hoc quam diligentissime
elaboratum specimen inaugurale, verum etiam decretos sum-
mos in arte salutaris honores, ex animo gratuler. Summum
precor Numen, omnis salutis felicitatisque nostrae auctorem,
ut suis omnia secundet atque prospera reddat auspiciis, quae
in scientiae salutaris exercitio, cui TE optime praeparatus
accingis, in posterum conaberis. Vale. Dab. d. I. Maii,
MDCCXLIX.

PRÆNOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
DOMINO DOCTORANDO

CONTVBERNALI ET AMICO SVO AESTVMATISSIMO

S. D. P.

IOANNES CHRISTIANVS HILDEBRAND,

Alberst. Mansfeld. Med. Doctorandus Oppon.

*M*endum opinionibus regi, vnanimi iam dudum consensu veteres
aeque ac recentiores iurunt testatum viri praestantissimi. Af-
ferti huius veritatem prae aliis saepissime experitur Medicus aegrorum
lecto assidens. Inter alia aegrotantium inappetentia testimonio potest
esse luculentissimo. Simulac enim quis, morbo qualicunque correptus,
cibos assumere recusat, statim adstantes, inprimis vetulae, de salutari
morbi euentu desperant. Succurrit, quod vetula quondam interro-
gata sit, cur adeo timevet de imminuto aegrotorum appetitu? respon-
dit, & quidem serio vultu, omnes morbos e ventriculo ducere origi-
nem, appetitum prostratum morbi testari vtilioriam, aegrumque, felici-
xiris appetitus mox restitui non posset stomachicis, morti expositum
esse certissime. En vetularum ad Utopiam merito relegandarum Phi-
losophiam! Laudem igitur non immerito mereris, cum tam variae
opinionis de inappetentia aegrorum, Medicis aeque ac aegrotantibus
exitio sae, existunt, quod peculiari themate in salutarem & morbosam
inqui-

F

*inquisueris inappentiam. Gratulor hinc, TIBI, AMICE AESTV-
MATISSIME, de egregijs in arte medica acquisitis profectibus: gra-
tulator TIBI de feliciter emenso studiorum stadio; gratulor denique TI-
BI de egregio diligentiae Tuae fructu, Laurea nempe Doctorali tempo-
ra Tua cingente. Exoptato animi corporisque vigore in posterum vt
fruaris aegrotisque curae Tuae committendis auxiliatrices feliciter
adbibeas manus, opto. Amicitiam quae nos intercedit, locorum licet
intervallo seuunctus, sancte vi colas, rogo. Dabam. Halae die 11da
Maii MDCCXLIX.*

SDer klügsten Arzte Kunst rechtschaffen zu studiren,
Ist, was man stets von Dir mit Wahrheit sagen kan.
Dir muß der Doctor-Hut mit Recht den Scheitel zieren,
Vernunft, Fleiß, Wissenschaft die zeigens deutlich an.
Dich wird man mit der Zeit der Kranken Hülfte nennen,
Du bleibst durch Deinen Fleiß der künigen Welt beliebt.
Dich muß der Reider selbst als einen Arzt erkennen,
Der sich in Wissenschaft mit vieler Müß geübt.
So cröne Dich denn GOTT mit einem langen Leben,
Dein Wohlseyn müßte stets, Keer Bruder! blühend seyn.
Der Himmel wolle Dir viel Glück zum Euren geben,
So streichet Deine Kunst des Fleißes Wunder ein.

Joh. Philipp Erpel, aus Halle,
Med. Doctorandus Oppon.

SDer zweiffelt noch daran, daß fleißiges Studiren
Jedweden Müsen-Sohn zur Weisheit könne führen?
Die Streitschrift zeigt es an, sie ist sehr wohl gerathen,
Geh auß Catheder hin, geh, zeige Deine Thaten,
Verlache Deinen Feind, er muß Dir doch wohl weichen,
Der Wahlplatz bleibet Dir samt allen Siegeszeichen.
Ich stich und dabey kan ich mich noch glücklich nennen,
Daß ich an Dir mein Freund den Sieger werde kennen.

Hierdurch wolte dem Herrn Doctorando seine
Ergebenheit aufrichtig bezeigen

Joh. Michael Hoffinger, aus Wien,
Opponent.

Siehe Freund dem Glück entgegen, das Dir Fleiß und Eifer giebt!
So krönt Aesculap die Söhne, die sich in der Kunst geübt,
Alle Theile unsers Leibes wie ineingehült zu schanen,
Und die Hüfte, die zerfiel, wieder glücklich aufzubauen,

Uller

Aller Kräuter Kraft zu wissen und die schon von hinten stehn
Zu betrübter Menschen Freude wiederum zurück zuziehn.
Meine freundschaftliche Brust läßt bey Deinen neuen Ehren
Worte voller Freundigkeit, ächter Treue Wünsche hören.
Was ich fühle gleicht der Regung die ein paar der Freunde fählet
Wenn es sich entzündet umarmet, wo der West in Blumen spielt.
Du erweckst mir solche Lust: nicht betrügerische Blicke
Hasten in entfernten Zeiten an den Glanz von Deinen Glück,
Das die Wissenschaft und Tugend standhaft aufzubauen weis.
Nun so wachse bis zum Reife, Freund an Segen, Ruhm und Preis,
Fieder, dem durch Dich der Himmel neue Leibes Kraft gegeben,
Wird gewiß mit Ehnsucht wünschen, so wie ich mit Dir zu leben.

Durch diese wenige Zeilen wünschet seinem wer-
then Freunde ergebenst Glück zu der erhal-
tenen Doctorwürde und empfiehlt sich zu
beständiger Freundschaft, desselben gehor-
samster Diener und treuer Freund

G. v. Eickstedt, Eques Pommeranus.

Zu sich gekehrt dem Kern entrisen,
Sich selbst genung, nichts andern wissen,
In Gold so schwarzer Schlamm entfelt,
Allein, wie arbeitssame Dienen
Zu sammeln um damit zu dienen,
Ist eine Müß zum Wohl der Welt.

Wie rühmlich lobten Deine Kräfte
O Freund, die nützlichen Geschäfte,
Darin der Kranke Rettung weis.
Ich sehe schon für Dem Bemühen
Den Kranz um Deine Ehre blühen,
Als einen wohlverdienten Preis.

Doll Freude ruf ich Dir entgegen:
Dir folge Ehre, Ruhm und Segen,
Dir Freund der alles Glückes werth!
Wie wird das Herz von Freuden schlagen
Wenn mich in den eisernen Lagen
Der Ruff von Deinen Wohl belehrt.

Hierdurch stattete seinen werthen Freunde bey
Erlangung der Doctorwürde seine ergeben-
ste gratulation ab, Dessen gehorsamster
Diener

E. F. ab Eickstedt, Eques Pommeranus.

Dim

Nim hin, mein Pralades! das Opffer reger Brust,
 Sie schlägt voll Zärtlichkeit und treibt die sanffte Lust
 In allen Adern fort. Dein Ruhm und Glücke grünet.
 Mein Herze jauchzt Dir zu, wie Du um mich verdienet.
 Mich nimt kein schwarzer Frieß zu Schmeicheleyen ein,
 Wein! diesen fluche ich, ich brauche keinen Schein
 In Dir der Freundschaft Glanz des Wissens Werth zu schildern,
 Du selbst bewährest Dich; weg mit entlehten Bildern.
 Kamm quälte mich vor dem des Fiebers jäher Schmerz,
 Ich rief, Du kamst, ich sah Dein Mitleids volles Herz,
 Du bohest mir die Hand, und bald erlosch die Bürde,
 Freund, daß Du wieder mein und ich der Deine wärde.
 Dein Glück ist meine Lust und was mein Wünschen war,
 Stelt sich nunmehr erfüllt mit größrer Hoffnung dar.

Hierdurch wolte seinem werthen Freunde zu der er-
 langten Doctorwürde seinen ergebensten Wunsch
 abstaten, desselben gehorsamster Diener

Cossart, Nordhufanus.

Der Wertze Feind ward krank; die Liebe für das Leben
 Hieß ihn der Wertze Kunst gezwungen zu erheben.
 Die Boten eilen fort der Doctor kömt herein,
 Bringt Arzeneyen mit, er schluckt sie eiligt ein;
 Und kamm wallt reiner Blut in den gesunden Adern,
 So will er um den Lohn mit den Galeus hadern;
 Er schreibt dem Schicksahl zu und nicht der Arzeneh,
 Daß sein gedrückter Leib nun aufgerichtet sey.
 Doch lästere wie du wilt: Ein Mann der unnerdroffen
 Der Glieder Bau durchschaut, der Säfte, Pulver, Sproffen
 Und ihre Krafft weiß, der jede Krankheit kennt,
 Die Ursach, ihre Art und Gegenmittel nennt,
 Der in dem Wissen vest, kan jedes Unfalls lachen,
 Und zu Methusalens sich und die Schwächsten machen,
 Dem folgt der Seegen nach, dem bleibt ein ächter Ruhm,
 Der aus Verdienst entspringt, ein stetes Eigenthum.
 Drum Freund erlaube mir, daß ich durch Deine Ehren
 Die die Dein Fleiß erwarb darf meine Freunde nähren.
 So blühe immerdar im Busche ächter Freund,
 Und troge Grab und Tod als ihr siegreicher Feind.

Hierdurch wolte seinem hochzuehrenden und werth-
 geschätzten Freunde bey Erlangung der Doctor-
 würde gratuliren und sich zu geneigten Andern;
 den empfehlen, desselben aufrichtig ergebenster
 Freund und Diener

Carl Lucas Mehler,

aus Bleicherode in den Hohnsteinischen, der G. G. Best.

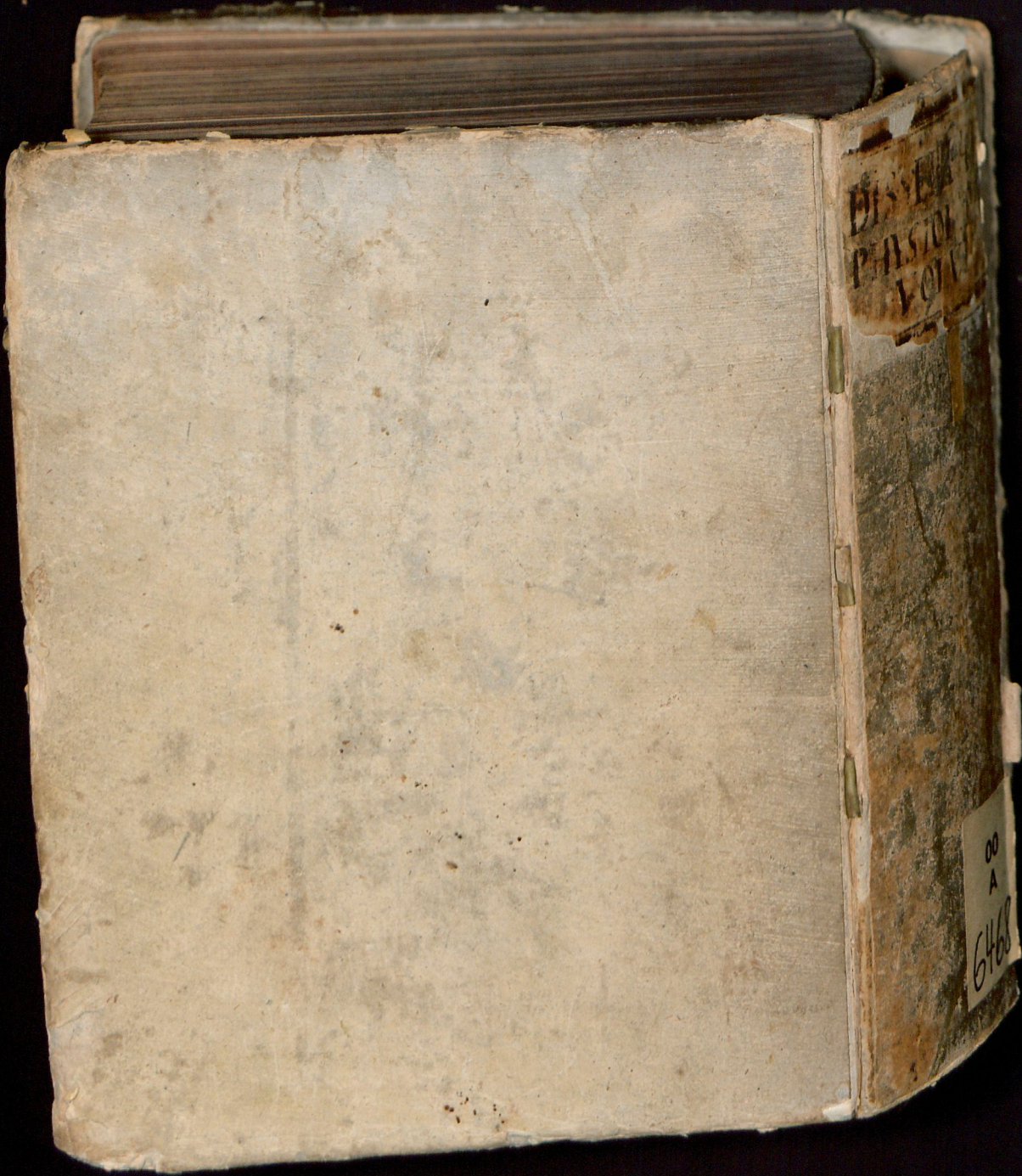
00 4 64.68 (1)

ULB Halle 3
002 928 051

12

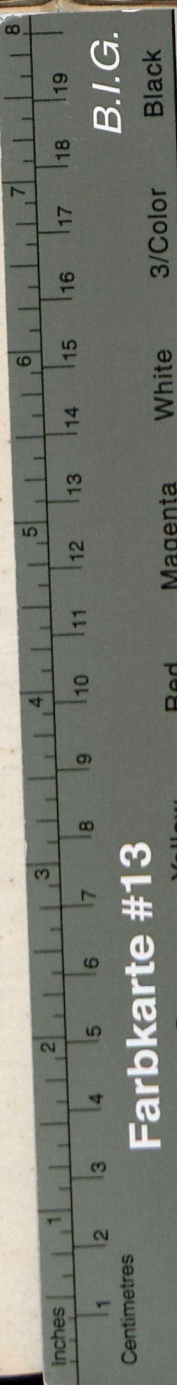

DISSE
PERSID
VON

00
A
6468

RTATIO INAUGVRALIS MEDICA
 DE
 NEGROTANTIVM
 PPETENTIA
 TARI ET MORBOSA,

QVAM
 VB AVSPICII SVMMI NVMINIS
 ET
 V GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
 PRAESIDE
 RI, EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
 DOMINO

REA ELIA BVCHNERO
 RI ROMANI IMPERII NOBILI,
 O PRVSSIAE REGI A CONSILII INTIMIS,
 LOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO,
 IS ACADEM. NATVR. CVRIOSOR. PRAESIDE
 ET COMITE PALAT. CAESAREO,
 PRAECEPTORE AC PROMOTORE
 MO PIETATIS CVLTV PROSEQVENDO

GRADV DOCTORIS
 MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
 TORALIBVS LEGITIME IMPETRANDIS,
 MAII, A. S. R. cl^o l^o cc^o xxxviii.
 PVBLICE DEFENDET
 AVCTOR
 VS FRIDERICVS LERCHE,
 NORDHVSANVS.

ALAE MAGDEBVRGICAE
 CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

